

... § 5-1. Rett til innsyn i journal

Christian Zimmermann

forhandlingssjef i Psykologforeningen / advokat

Reglene for at pasientene skal få innsyn i sin journal er stort sett de samme som før pasientrettighetsloven ble vedtatt, men det er noen endringer.

Pasienten har rett til innsyn i journalen sin med bilag, og har etter særskilt forespørsel rett til kopi.

Pasienten har etter forespørsel rett til en enkel og kortfattet forklaring av faguttrykk eller lignende.

Pasienten kan nektes innsyn i opplysninger i journalen dersom dette er påtrengende nødvendig for å hindre fare for liv eller alvorlig helseskade for pasienten selv, eller innsyn er klart utilrådelig av hensyn til personer som står pasienten nær.

En representant for pasienten har rett til innsyn i opplysningene som pasienten nektes innsyn i, med mindre representanten anses uskikket for dette. En lege eller advokat kan ikke nektes innsyn, med mindre særlige grunner taler for dette.

Reglene i § 3 - 3 og § 3 - 4 om andres rett til informasjon gjelder tilsvarende for innsyn i journal.

Nærmeste pårørende har rett til innsyn i journal etter en pasients død, om ikke særlige grunner taler mot dette.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om retten til innsyn i journal, herunder bestemmelser om betaling for kopier.

Reglene for at pasientene skal få innsyn i sin journal, er stort sett de samme som før pasientrettighetsloven ble vedtatt, men det er noen endringer. Dette gjelder innsyn for berørte personer som står pasienten nær, og innsyn for disse etter en persons død. Disse endringene får bare virkning for opplysninger som er ført inn i journalen etter 1. januar 2001, da pasientrettighetsloven ble gjeldende. For opplysninger som er nedtegnet før det, gjelder tidligere legeloven § 46.

Etter hovedregelen i første ledd har pasienten rett til innsyn i journal med bilag, f.eks. røntgenbilder, kardex, pleieplaner og andre skriftlige nedtegnelser som ikke inntas i selve journalen. Etter Psykologforeningens syn – som i dag er ulikt fra myndighetenes – skal det ikke gis innsyn i selve stimulusmaterialet (spørsmålene eller oppgavene og svarene) fra tester, fordi det vil vanskeliggjøre retesting og enkelte tester vil kunne bli ubrukelige i Norge. Alle former for journal omfattes av innsynsretten, også EDB-baserte pasientjournaler.

Videre er det nytt at pasientene har fått en ubetinget rett til å få en kopi av journalen. Kostnaden for å få denne kopien kan for tiden settes til kr 75.

Det er kun to grunnlag som kan gi begrenset innsyn for pasienten:

- 1. Hensynet til pasientens eget liv og egen helse
- 2. Om innsyn er klart utilrådelig av hensyn til personer som står pasienten nær

For å kunne nekte innsyn er det nok at ett av vilkårene er oppfylt.

Til punkt 1:

Det er bare rene nødrettsbetraktninger som kan komme inn under begrepet «fare for liv eller alvorlig helseskade». Det er med andre ord noe som oppstår i en akutfase. Et eksempel kan være at en deprimert pasient får en alvorlig somatisk diagnose, og at hvis pasienten får vite dette i en akutt fase i sin depresjon, kan det føre til selvmordsforsøk. Det betyr at det skal svært tungtveiende grunner

til for å nekte innsyn i egen journal. Det er altså langt fra nok at pasienten opplever informasjonen ubehagelig, eller at det vil skape problemer i behandlingen.

Til punkt 2:

Overfor pasientens nærstående åpner ordlyden for situasjoner noe utenfor hva nødretten gir grunnlag for. I utgangspunktet er det ikke nok om det oppleves som uheldig for pasientens pårørende.

Kravet er at det må være en faktisk fare for pasientens pårørende, for eksempel alvorlig trakassering eller trusler av/mot pårørende. Noe som kan komme i gråsonen i denne sammenhengen, er hvis psykologen har lovet de pårørende at informasjonen ikke skal tilflyte pasienten.

Disse vurderingene skal gjøres når pasienten ber om innsyn. Som en hovedregel kan man si at jo lengre tid det har gått fra journalnotatet er gjort, desto mer skal det til for å nekte innsyn. Man nekter ikke innsyn i journalen som sådan, man nekter bare innsyn i de opplysninger som faller innenfor reglene for dette. I praksis vil det si at man sladder de aktuelle opplysningene. Hvis man nekter innsyn i journalen, skal det alltid opplyses at det er mulig å klage på denne nektelsen til Helsetilsynet i fylket.

Pasienten kan selv utpeke en representant som skal få innsyn i den sladdede delen av journalen. Den eneste muligheten for å nekte dette innsynet er hvis representanten må anses som uskikket. Det kan være hvis man for eksempel må kunne regne med at informasjonen vil tilflyte pasienten. En lege, psykolog eller advokat kan ikke nektes innsyn uten at særlige grunner taler mot det. En særlig grunn vil her kunne være for eksempel et nært slektskap mellom denne og pasienten.

Hovedregelen er at det er pasienten selv som styrer om de pårørende har innsyn i journalen. Se for øvrig kap. 3 i pasientrettighetsloven.

Etter at pasienten er død, har de pårørende som en hovedregel innsynsrett i journalen. Men taler særlige grunner for noe annet, skal det nektes. Slike særlige grunner kan være at det er uttrykt fra pasienten selv at pårørende ikke skal få innsyn, eller at man må anta at pasienten ville synes at informasjonen vil virke støtende. Denne type utsagn bør noteres i journalen. Kilde: www.reettsdata.no.